

MĂRTURISIREA CREDINȚEI DINCOLO DE GRATIILE COMUNISTE*

- CONFESSING FAITH BEYOND THE COMMUNIST BARS-

Asistent Pr. Dr. Anton SAVELOVICI,

Facultatea de Teologie Ortodoxa si Științele Educației“

Universitatea “Valahia”, Târgoviște,

ROMÂNIA,

Email: asavelovici@hotmail.com

ABSTRACT

The confrontation between good and evil, in the 20th century, had frightening proportions. Through a twisted logic, ideologically and “scientifically” reasoned, there have been destroyed spiritually, morally, socially and economically the destinies of many people, ethnicities and countries. For some people the psychical and physical salvation from the terror of the materialistic-atheist utopia was assuming a spiritual life.

Keywords: political prisoner; confessor; God; Church;

INSTAURAREA TERORII ȘI PEDEPSIREA „DUȘMANILOR POPORULUI”

Pentru poporul român, aproape jumătate din secolul al XX-lea, a însemnat o luptă lăuntrică și exterioară între păstrarea identității și a credinței și aderarea la un sistem materialist, totalitar, care dorea ștergerea oricărei urme de credință creștină pe pământul românesc. Regimul comunist a încercat să-l rupă pe om din comuniunea sa cu transcendentul, cu veșnicia, cu sfințenia datorită de credința în Dumnezeu, pentru a-l putea supune ideologiei materialiste, efemere. Se dorea o reeducare a poporului român în spiritul „omului nou”¹, adică un om obedient, fără părere proprie sau inițiativă, un om cu „creierul spălat”. „Omul nou” trebuia să-și renege patria, neamul, familia, pentru a adula un regim care, în viitor, îl va face fericit. Se dorea înlocuirea credinței creștine cu o ideologie materialist-ateă. Programul politic comunist impunea egalitarismul, renunțarea la proprietatea personală în favoarea comunității. Ceea ce poate părea un mod ideal de a trăi, reprezenta de fapt un mod prin care comuniștii puteau accede la putere și instaura monopolul pentru o perioadă de timp îndelungată. Comunismul se dorea a fi, dincolo de idealurile politice, o nouă religie în fața căreia toți trebuiau să se închine, să se prosterneze, fiind ultima, unica și suprema ideologie. Poporul român nu a rămas indiferent la această impunere forțată a ideologiei atee, ci a căutat să rămână demn și ferm în credința și identitatea spirituală moștenită de la strămoși, chiar dacă aceasta a însemnat priveră de libertate, chin, tortură, despărțire de familie. „De la Nero

* Pentru varianta acestui studiu în limba engleză, cu același titlu, vezi *ICOANA CREDINTEI. International Journal of Interdisciplinary Scientific Research, Numarul 15, Anul VIII, IANUARIE 2022, ISSN 2501-3386, ISSN-L 2393-137X, ©Published by IFIASA*

¹ Despre înnoirea omului vorbește și sfântul Apostol Pavel, dar cu conotație duhovnicească. „Să vă dexbrăcați de omul cel vechi al fostului vostru fel de viață, care se strică prin poftetele înșelăciunii, să vă înnoiți în duhul minții voastre și să vă îmbrăcați în omul cel nou, cel zidit după Dumnezeu în dreptatea și sfințenia adevărului” (Efeseni 4,22-24)

la Stalin, prigoana anticreștină a făcut milioane de mucenici în toate laturile pământului. „Superioritatea” comunismului a constat însă în aceea că n-a urmărit numai să ucidă pe creștini (căci uciderea eliberează de tortură și face martiri), cât să ucidă însăși credința din mintea și inima lor, pentru a pune în loc, prin teroare, urâciunea pustiirii materialiste. Planul s-a aplicat sistematic și pe termen lung, la nivel de individ și de popoare.... aruncați zeci de ani în temnițe ucigăse, împușcați în munți sau deportați în lagărele morții din Siberia, românii au pățimit pentru credința în Dumnezeu și în rostul creștin al acestui neam”². Căutarea spirituală a omului, foamea și setea după dreptatea dumnezeiască a acestuia nu au putut fi stăvilite de către promotorii ideologiei comuniste, care îi vedeau pe oponenții acesteia niște eretici, dușmani ce trebuiau desființați, exterminați pentru refuzul reeducării în spiritul „omului nou”. A fost creat un întreg aparat de stat pentru impunerea orânduirii de tip stalinist: poliția politică-Securitatea, principalul pion în supravegherea și asigurarea îndeplinirii misiunii socialist-ate, diverși informatori, provocatori și oportuniști, care au devenit umbra de spion ai altor oameni: la serviciu, în familie, la școală, pe aceeași scară a blocului, în biserică, la sindicat.

O mare provocare pentru regimul comunist o constituia categoria slujitorilor Bisericii, întrucât aceștia propovăduiau bucuria credinței în Dumnezeu Cel viu și veșnic, iar comuniștii doreau cu ardoare desființarea oricărei idei de divinitate din inimile oamenilor. Dragostea oamenilor pentru moștenirea străbună i-a determinat să opună rezistență în fața gigantului roșu care se răspândea cu multă putere în România. Indiferent de regimul politic, instaurat la București, slujitorii Bisericii Ortodoxe Române, dar și cei ai altor culte sau credințe totdeauna au fost urmăriți. Atitudinea oamenilor politici a fost variată³.

Pentru toți oponenții regimului comunist au fost înființate instituții ale morții prin care se dorea exterminarea a tot ceea ce este românesc, intelectual și creștin. Prin intermediul Securității, înființată în anul 1948 prin Decretul 221⁴, se dorea răzbunarea pentru nealinierea opozanților la ideile comuniste, beciurile sale devenind aspre locuri de tortură. Aceasta avea ca scop declarat menținerea și consolidarea sistemului prin anihilarea oricărei disidențe față de linia impusă de conducerea comunistă. Fața văzută a acestei instituții era închisoarea și colonia de muncă. În România au funcționat 160 de închisori prin care au trecut două milioane de deținuți politici⁵, dintre care trei sute de mii au fost uciși. Mărturiile deținuților politici descriu acte de tortură brutale care merg de la presiuni psihologice până la bătăi crunte, agonizante, aproape de pragul morții, încălcându-se în mod grav drepturile omului⁶.

² Matei Marin, *Fericiți cei prigoniți. Martiri ai temnițelor românești*, Editura Bonifaciu, București, 2008, p. 5.

³ O culegere de documente inedite, care expune evoluția Bisericii Ortodoxe Române și a slujitorilor săi a fost publicată, în 2001, la București, sub egida Academiei Române, la Institutul Național pentru studiul totalitarismului, cu titlul: *Biserica Ortodoxă română sub regimul comunist. 1945-1958*. Volumul cuprinde textul integral al documentelor (rapoarte informative) alcătuite de către Siguranța Statului, iar din august 1948 de către Direcția Generală a Securității Poporului.

⁴ În urma deciziei Consiliului de Miniștri cu nr 1.274/27.08.1948, Prezidiul Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române a emis decretul cu nr 221/28.08.1948 pentru înființarea și organizarea Direcțiunii Generale a Securității Poporului. Decretul conține 8 articole, interzise publicării. Ca ministru al Afacerilor Interne a semnat Teohari Georgescu.

⁵ Un posibil vedemecum al câtorva dintre cei ce au pățimit în lagărele comuniste românești este și lucrarea lui Răzvan Codrescu, *Cartea mărturisitorilor. Pentru o istorie a învrednicirii românești*, Editura Rost, București/Pitești, 2014.

⁶ O carte-document ce conține mărturiile unor foști deținuți politici este volumul: *Rugul aprins. Duhovnicii ortodoxiei, sub lespezi, în gherlele comuniste*, semnată de Mihai Rădulescu. Descrierea multor întâmplări reale din viețile unor deținuți captivează și produce stupefacție. Se nasc multe întrebări, fără răspuns. Cum de a fost

Securitatea, prin acte de tortură, dorea să obțină din partea acuzatului confirmarea vinovăției. Simulacrul de anchetă era de fapt un scenariu deja scris în care anchetatorii își jucau rolurile prestabilite. Tortura fizică și, mai ales psihică, avea ca scop inducerea teroarei astfel încât acuzatul să cedeze ușor, să se „autodemaște”, să își împrăzieze toate acuzațiile inventate și, bineînțeles, să „toarne” pe toți cei suspectați de regim ca „dușmani ai poporului”. În arhivele Comitetului Central al Partidului Comunist Român există un document, datat la 01.11.1967, care menționează „metode necorespunzătoare” folosite de către anchetatorii Securității, înainte de anul 1964. Metodele au fost clasificate în patru categorii, astfel: (1) bătaia, subnutriția prelungită și tortura, în scopul obținerii de declarații acuzatoare; (2) presiunea morală pentru constrângerea anchetaților să declare ceea ce li se impunea; (3) falsificarea unor declarații date de cei anchetați și folosirea de scrisori plastografiate pentru a obține recunoașterea unor fapte; (4) redactarea unor declarații în lipsa anchetaților sau consemnarea unor răspunsuri ireale, pe care anchetații erau constrânși să le semneze⁷. Tortura începută în timpul anchetei era continuată și în închisoare, cei găsiți vinovați pentru uneltire împotriva ordinii sociale fiind condamnați la ani grei de temniță într-un regim sever. Loviturile în părțile sensibile ale corpului, strivirea unghiilor, smulgerea părului, bătaia la tălpi cu crăvașa, obiecte de lemn sau cauciuc, bătaia cu lopata, crucificarea erau printre cele mai utilizate metode de dezumanizare a deținuților politici. În lagărele și coloniile de muncă se practica înfometarea și munca forțată, iar neîndeplinirea normei de muncă, ce depășea puterea omenească, în condițiile în care deținuții primeau ca hrană un fel de terci lipsit de proteine, atrăgea aspre pedepse: bătaie la șezutul gol, atârănarea cu capul în jos sau încarcerarea. Condamnații politici erau deseori trimiși la izolare, o încăpere îngustă, rece, întunecoasă, în care era interzis să stai jos, un loc al morții. Bătăile și umilințele erau continuate de frigul din temniță, de lipsa de igienă, de alimentația și asistența medicală deficitare. Inovațiile în umilirea și dezumanizarea deținuților politici în vederea formării „omului nou” au condus la oroarea numită fenomenul Pitești. Despre reeducarea de la Pitești, istoricul francez François Furet afirmă: „Ceea ce s-a petrecut la închisoarea din Pitești între 1949 și 1952 merită un loc aparte în înspăimântătorul repertoriu al ororilor concentraționare ale veacului al XX-lea. Fenomenul Pitești aparține aceluiași registru, la care vine însă cu o trasătură specifică: utilizarea sistematică a torturării deținuților de către alți deținuți. Ideea îi aparține pedagogului sovietic Makarenko (1888–1939), specialist în delincvența juvenilă și partizan al reeducării deținuților tineri cu ajutorul deținuților mai vechi, aflați pe calea cea bună, dar făcând parte din aceeași clasă de vârstă.

Virgil Ierunca povestește una dintre cele mai cumplite experiențe de dezumanizare pe care le-a cunoscut epoca noastră. Deținuți torturați cu un sadism de-a dreptul extravagant—dacă sadismul poate fi astfel—, torționarii lor impunându-le să tortureze la rândul lor, ca să li se conteste însăși calitatea de victime. În ultima fază a ciclului, nefericiții sunt constrânși să-și tortureze cei mai buni prieteni, ca dovadă a convertirii lor lăuntrice. Toata lumea a fost torturată, toată lumea a torturat. Cei morți acolo și cei care au supraviețuit au fost privați până și de propria lor nefericire. Virgil Ierunca a avut curajul să intre în acest infern și să-i devină istoric, pentru edificarea generațiilor viitoare”⁸.

---

posibil să se întâmple atâtea grozăvii? De ce majoritatea oamenilor au fost pasivi? De ce oamenii sunt atât de ignoranți față de această fațetă a istoriei încă contemporană multora dintre noi?

⁷ Comisia prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România – Raport final, București, 2006, http://old.presidency.ro/static/ordine/RAPORT_FINAL_CPADCR.pdf (23.10.2017).

⁸ Virgil Ierunca, *Fenomenul Pitești*, tipărită la editura Humanitas, București, 2013, p. 5.

1. BIRUINȚA SUFERINȚEI PRIN CREDINȚĂ

Lupta comunismului s-a dat îndeosebi împotriva credinței în Dumnezeu cel veșnic, impunând o politică atee. Tăvălugul comunist a închis și desființat multe așezări monahale și biserici parohiale, unele cu valoare istorică și culturală deosebită, însă nu a reușit să dărâme biserica dinlăuntrul sufletelor, fapt observat și în rândul deținuților politici care au adus biserica în interiorul zidurilor groase și reci ale temnițelor.

Dacă pentru omul de azi, mărturiile deținuților politici despre suferințele îndurate par dincolo de limita suportabilității⁹, pentru aceștia tortura zilnică a fost transformată în bucuria martiriului pentru Hristos și pentru neam. Credința, nădejdea în răsplata dumnezeiască și dragostea față de Dumnezeu și față de țară le-a dat acestora puterea de a se înălța deasupra suferinței și a pătimi împreună cu Hristos. În ceea ce privește aspectul credinței deținuților politici, acești „bandiți” care se împotriveau idealului comunist, putem distinge mai multe categorii: (1) creștinii practicanți înainte și în timpul detenției, ceea ce în fapt le-a adus condamnarea; (2) creștinii formali, dintre care unii au cunoscut în închisoare valoarea trăirii creștine și au urmat calea desăvârșirii; (3) necreștinii și creștinii apostatați, dintre care unii, impresionați de viața și dragostea creștinilor practicanți, au început să practice fervent credința în Iisus Hristos. Tortionarii își alegeau ușor informatorii dintre cei necredincioși, deoarece puterea acestora de rezistență în fața torturii era mult scăzută. Pe deținuți, deznădejdea și condițiile precare de existență din închisoare, îi decimau sufletește și trupește¹⁰. Prin trăirea intensă a credinței și prin căutarea continuă de a fi cu și în Iisus Hristos, deținuții evadau în transcendent, iar suferința se transforma în bucurie, simțind cu adevărat libertatea. Potrivit Sfântului Apostol Pavel, „credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute” (Evrei 11,1). Credința este o legătură mai presus de fire a omului cu Dumnezeu și îl mută pe om din lumea aceasta trecătoare în lumea cea veșnică. Prin credință, omul îi permite lui Dumnezeu să lucreze în și pentru el. Definiția credinței date de Sfântul Apostol Pavel se verifică cu ușurință la mărturisitorii lui Hristos din temnițele comuniste din România. Aceștia au privit către făgăduințele cerești, către bogăția cea nevăzută și le-au dorit cu dor nespus, fapt pentru care și-au asumat suferința și tortura ca un drum împreună cu Hristos pe Muntele Golgota, pentru a gusta apoi lumina Învierii. Credința a fost pentru acești prigonți singurul stâlp de sprijin care i-a întărit în luptă și i-a ajutat să nu se teamă de lanțuri și de palmui.

Această încercare dureroasă prin care au trecut mărturisitorii veacului XX s-a dovedit a fi pentru ei prilej de mântuire, căci „chiar dacă, în fața oamenilor, ei au îndurat suferințe, nădejdea lor este plină de nemurire și fiind pedepsiți cu puțin, mare răsplată vor primi, căci Dumnezeu i-a pus la încercare și i-a găsit vrednici de El. Ca pe aur în topitoare, așa i-a lămurit, și ca pe o jertfă de ardere întregă i-a primit” (Înțelepciunea lui Solomon 3, 4-6). Iar aceștia, asemenea martirilor primelor secole creștine, aveau convingerea că suferința fizică și morală prin care treceau era drumul lor spre mântuire. Această prigoană dusă de partizanii comuniști împotriva credinței a fost îngăduită de Dumnezeu pentru a oferi neamului românesc șansa de a străluci în lumina sfințeniei, de a se deștepta din somnul indiferenței demonice pentru a lupta în prima linie în oastea lui Dumnezeu cu armele credinței împotriva acelor ce doreau uciderea lui Dumnezeu din sufletul românesc. În acest sens, Părintele

⁹ Dumitru Bacu, *Pitești. Centru de reeducare studențească*, ed a IV-a, Editura Christiana, București, 2011, p. 32.

¹⁰ Cartea-document de memorii a lui Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos* prezintă doar într-o mică parte iadul perversității sufletelor. Cei care au trăit reeducarea „în stare de libertate” nu pot înțelege teroarea reeducării din temnițele deținuților politici.

Arsenie Papacioc, unul dintre mărturisitorii cunosători ai regimului de exterminare oferit de închisoarea Aiudului, afirmă: „Marea greșală a oamenilor în lume este că nu suportă suferința și nu înțeleg că este singura acțiune, singura preocupare, singura trăire împotriva a tot ce este rău de sub patronarea diavolului. Cine fuge de prigoană, fuge de Dumnezeu, spune Sfântul Teodor Studitul. Biserica are nevoie de prigoane, pentru că te trezesc, te țin prezent și e luptă”¹¹. Suferința prin care a trecut poporul român a fost darul lui Dumnezeu pentru a-l înălța, pentru a-l arăta biruitor în fața celor ce i-au dorit ștergerea identității creștine. Umiliința, batjocura, chinul continuu și sistematic menit să distrugă ființa umană, suportate în numele dreptății și al adevărului creștin au transformat învinșii, așa cum păreau pentru lume, în eroi cerești, în adevărați biruitori.

Puterea de a răbda în suferință a martirilor pentru Hristos din timpul comunismului izvora din puterea Crucii. Așa cum Mântuitorul Iisus Hristos îmbrățișează crucea din dragoste pentru om, biruind păcatul și moartea, tot astfel, martirii acceptă suferința cu dragoste temnița pentru a birui, prin harul lui Dumnezeu, dușmanii credinței. Răbdarea lor era darul lui Dumnezeu care se revărsa din abundență asupra celor care și-au asumat crucea martiriului pentru marele Adevăr, pentru Iisus Hristos, dar și pentru neam. Din acest motiv, acești condamnați pe nedrept la temniță grea și muncă silnică pentru mulți ani vorbesc de multe ori de bucuria în suferință. Părintele Dimitrie Bejan, un alt martir al secolului XX, mărturisește despre anii chinuitori din temnițele comuniste: „Suferințele de acolo au transformat iadul în bucurie! A fost crucea bucuriei! Cine primește suferința ca din mâna lui Dumnezeu, crucea vieții se transformă în bucurie. Bucuria mântuirii! Simți o bucurie, mai ales când suferi pe nedrept”¹².

Mântuitorul Iisus Hristos strigă peste veacuri către cei aflați în suferință în numele credinței și al adevărului: „Feriți-vă cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor. Feriți-vă veți fi voi când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri” (Matei 5, 10-12). Această sentință ne proorocește că persecuțiile împotriva dreptilor mărturisitori sunt prilej de bucurie pentru aceștia, tocmai pentru răsplata cerească ce-i așteaptă, acea cunună a sfințeniei ce s-a arătat prin înger și primilor martiri ai creștinismului.

Unii dintre deținuții politici ai comunismului au pregustat dulceața și pacea Împărăției cerești. Unii, dintre deținuți, au ajuns la devărsire, chiar până la a-i ierta și iubi pe torționari. Spre exemplu, părintele Gherasim Iscu, în care strălucea harul lui Dumnezeu, „înainte de a părăsi această lume, a făcut un gest care le-a arătat celor prezenți măsura sfințeniei sale. Acel deținut, Vasilescu, torționarul de la Poarta Albă, ajunsese și el la Târgu Ocna cu plămânii mâncați de cavernele tuberculozei. În 25 decembrie 1951 părintele Iscu a cerut să fie ridicat din pat și dus la căpătâiul lui Vasilescu aflat în aceeași cameră. Cu cea mai mare dragoste creștină i-a spălat fața, l-a sărutat și i-a dăruit iertarea păcatelor. Vasilescu s-a spovedit victimei sale de la canal și, cu lacrimile șiroind, primindu-L pe Hristos în trup și în suflet, a căpătat liniștea de care avea nevoie. Părintele a fost așezat apoi în pat și, la rugămintea sa, au fost citite rugăciunile, apoi a plecat la Domnul auzind cântări îngerești”¹³.

¹¹ Arhim. Arsenie Papacioc, *Veșnicia ascunsă într-o clipă*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2014, p. 55.

¹² Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței – Viața unui preot martir*, Editura Sihăstria, Hârlău-Iași, 2002, p. 43.

¹³ Fabian Seiche, *Martiri și mărturisitori români din secolul XX. Închisorile comuniste din România*, Editura Agaton Făgăraș, 2010, p. 302.

2. CELULA – BISERICĂ ȘI RAI

Prin credința în Dumnezeu și dragostea față de El, răutatea celor supuși ateismului comunist n-au putut vătăma sufletele acestor martiri, întrucât ei s-au desprins deasupra mediului ticălos, trăind în cer, și, totodată, au coborât Cerul în spațiul întunecat al temniței. Dacă pentru lumea care-i condamnă pe aceștia închisoarea părea un loc îngust, murdar, sufocant, pentru mărturisitori celula se lărgea și devenea un spațiu al prezenței dumnezeiești, un cer infinit în care se regăseau în fața lui Dumnezeu. „La noi în celulă e raiul lui Dumnezeu”¹⁴, mărturisește părintele Dimitrie Bejan.

Mărturiile prigoניților pentru credință vorbesc despre rugăciunea curată din timpul detenției. Suferințele, lipsurile, umiliința îi apropia de Dumnezeu în rugăciunea smerită. Rugăciunea plină de nădejde în harul lui Dumnezeu transfigura chipul celui osândit la chinuri peste propria putere: înfometare, mizerie, bătaii cumplite. Astfel, deținutul privea cu liniște și pace tot ceea ce se întâmpla cu el, mulțumindu-I lui Dumnezeu, asemenea unui Iov în mijlocul gunoierului, pentru că putea suferi toate acestea spre slava Lui, fiind și el asemenea lui Hristos pe lemnul crucii. Despre rugăciunea trăită în temnițele comuniste, părintele Sofian Boghiu mărturisește: „În închisori eram așa de bine păziți, așa de constrânși, că nu ne puteam gândi decât la Dumnezeu... De obicei, omul se roagă cu putere când este în necazuri. Și închisorile erau cu adevărat niște mari necazuri... Rugăciunile celor din închisori erau primite de Dumnezeu; cu toată mizeria, cu toată răutatea comandată împotriva sărmanilor deținuți, aveau toți o seninătate și o bucurie care nu se putea să vină decât de sus, de la Dumnezeu. Rugăciunile celor din închisori erau niște rugăciuni asemănătoare cu ale Sfinților Părinți din pustiu sau a atâtor martiri arși pe rug, care, arzând focul sub ei, erau veseli și mulțumeau lui Dumnezeu pentru această jertfă pe care o aduceau Sfinției Sale”¹⁵. Rugăciunea smerită prin care ei se apropiau de Dumnezeu, nu doar le aducea bucurie, ci îi ajuta să se curețe de păcate, întrucât simțământul păcătoșeniei devenea acut în prezența Cerului, iar izvor de lacrimi se revărsa spălând toată murdăria păcatului. Tânărul Valeriu Gafencu, unul dintre acei deținuți politici pentru care închisoarea a reprezentat șansa transfigurării sale spirituale și a cunoașterii lui Dumnezeu, mărturisește într-una dintre scrisorile sale: „am avut momente în viața mea de închisoare când am plâns cu lacrimi nestăvilite, dându-mi seama de nimicnicia firii mele omenești, de slava lui Dumnezeu, de iubire. În aceste lacrimi am găsit cea mai mare fericire trăită de mine vreodată”¹⁶. În rugăciunea curată, deținuții au găsit darul cel mai important al lui Dumnezeu – iubirea, și în lumina acestuia au învățat să iubească întreaga lume, inclusiv pe cei care îi prigoneau și le erau călăi. Observăm din nou la acești noi martiri ai neamului românesc gesturile pline de iubire ale Mântuitorului Iisus Hristos, Care n-a cerut pentru cei ce-L răstigneau răzbunarea, ci iertarea lor. „Mă rugam permanent lui Dumnezeu și îi iubeam pe toți”, ne spune părintele Dimitrie Bejan, iar în alt loc declară într-un interviu: „Mă rog pentru ei ca Dumnezeu să nu le socotească păcatul acesta!”, referindu-se nu doar la tortionari, ci și la informatorii Securității¹⁷.

¹⁴ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile...*, p. 89.

¹⁵ Pr. Mihai Andrei Aldea, „O arătare minunată a Părintelui Sofian de la Antim” în *Din temnițe spre sinaxare*, Danion Vasile, ed. a III-a, Editura Areopag, București, 2013, p. 106.

¹⁶ Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos. Document pentru o lume nouă*, ed. a II-a, Editura Bonifaciu, București, 2012, p. 132.

¹⁷ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile...*, pp. 94, 141.

Închisoarea a devenit prin prezența preoților arestați¹⁸ și Biserică luminoasă, în ciuda mizeriei, întunericului și a obstacolelor Securității. Nu de puține ori, închisoarea devenea un spațiu liturgic, unde, șoptit, murmurat, preoții săvârșeau Sfânta Liturghie în prezența deținuților. Despre aceasta părintele Arsenie Papacioc povestește: „În fiecare zi repetam momentele Sfintei Liturghii. Aveam o bărdică cu apă și 300 de grame de pâine de orz. Consideram bărdica drept potir și treceam prin toate momentele Sfintei Liturghii. Pe urmă împărțeam pâinea aceea la deținuți și le spuneam: «Nu pot să vă spun că este Sfânta Împărtașanie, fiindcă sunt destule elemente lipsă, dar că este mai mult decât anaforă, pot spune!»¹⁹. Erau săvârșite și alte Sfinte Taine ale Bisericii, precum spovedania sau botezul. Mulți deținuți, în fața iminenței morții și conștienți de starea lor păcătoasă, cereau de multe ori preoților să îi spovedească. Cum nu toți se aflau în aceeași celulă cu un preot, taina mărturisirii păcatelor se realiza cu ajutorul codului Morse, bătut în țevile celulelor. În ceea ce privește botezul ortodox pentru deținuții de alte credințe, acesta era săvârșit în ascuns, cu multă grijă, așa cum mărturisește părintele Nicolae Steinhardt „din apă viermănoasă și din duh rapid”²⁰. Cu toate acestea, bucuria ortodoxiei inunda întreaga ființă a omului nou, luminat, dăruindu-i acestuia darul iubirii și al iertării în acel spațiu auster. Același părinte, descriindu-ne starea sa de după botez, mărturisește: „Asupra mea se zoresc clipă de clipă tot mai dese asalturi ale fericirii. S-ar zice că de fiecare dată asediatorii urcă mai sus și lovesc mai cu poftă, cu precizie. Va să zică este adevărat: este adevărat că botezul este o sfântă taină, că există sfintele taine. Altminteri fericirea aceasta care mă împresoară, mă cuprinde, mă îmbracă, mă învinge n-ar putea fi atât de neînchipuit de minunată și deplină. Totodată o resemnare, senzația că aș putea face orice, imboldul de a ierta pe oricine, un zâmbet îngăduitor care se împrăștie pretutindeni, nu localizat pe buze. Un simțământ de siguranță deplină”²¹. Pe lângă viața liturgică ascunsă, rugăciunea zilnică, deținuții purtau discuții pe teme religioase, isihaste, filosofice, literare, științifice, etc., atât cât le era permis de ochiul vigilent al gardianului. Recitau din Sfintele Evanghelii pe care unii le știau pe de rost sau încercau să memoreze poezii, cele mai multe creații ale poezilor veterani ai închisorilor: Nichifor Crainic²², Radu Gyr²³ și alții²⁴. Totodată încercau să învețe limbi străine sau să-și îmbogățească cunoștințele, folosind scrisul cu acul pe pereți, pe câte o bucată de săpun, pe centuri sau codul Morse, pentru a facilita comunicarea între celule. Aceste preocupări variate ale deținuților erau necesare, deoarece inactivitatea forțată era la fel de înspăimântătoare ca și munca forțată. Comuniunea deținuților politici în dragostea față de celălalt și față de Dumnezeu înfățișează Biserica cea una, nezdruncinată de atacurile vrăjmașilor. Prin aceasta ei au dobândit libertatea cea adevărată în harul lui Dumnezeu, deși lanțurile erau strânse tot mai mult. Iar în această libertate, trăiau fericirea, acea răsplată făgăduită de Mântuitorul Iisus

¹⁸ O carte cu informații succinte privitoare la peste 1000 de preoți trecuți prin temnițe în perioada terorii comuniste este lucrarea lui Vasile Manea, *Preoți ortodocși în închisorile comuniste*, ed. a III-a, tipărită la editura Reîntregirea, din Alba Iulia, în 2004. De bună seamă că lista nu este definitivă.

¹⁹ Arhim. Arsenie Papacioc, *Veșnicia...*, p. 57.

²⁰ Nicolae Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, Editura Mănăstirea Rohia, Rohia, 2005, p. 91.

²¹ Nicolae Steinhardt, *Jurnalul...*, p. 92.

²² Primele două volume de poezii, editate în 1990, sub semnătura lui Nichifor Crainic, au apărut prin strădania celor de la editura Roza vînturilor. Titlurile volumelor sunt: *Poezii alese 1914-1944, în selecția autorului și Șoim peste prăpastie. Versuri inedite create în temnițele Aiudului*.

²³ Un volum de poezii din închisoare, îngrijit de Simona Popa, fiica poetului Radu Gyr, a fost tipărit la editura Marineasa, la Timișoara, în anul 1992. Titlul volumului este *Sângele temniței*Balade*.

²⁴ Un volum consistent de poezii, cu 71 de autori, a fost publicat în 2010, la Mănăstirea Petru Vodă, cu titlul: *Poeți după gratii*.

Hristos în predica de pe munte către cei ce vor răbda prigoana, ocară, defăimarea în numele Său. „Sunt fericit, căci dacă-mi este îngădită libertatea fizică prin legile omenești, în schimb mi s-a dăruit libertatea sufletească prin taina iubirii și această libertate sufletească este bunul cel mai de preț pe care l-aș fi putut câștiga în lumea aceasta plină de deșertăciuni. Numai în măsura în care slujim lui Dumnezeu slujim la salvarea neamului, la reînnoirea lui sufletească”²⁵, spunea Valeriu Gafencu.

CONCLUZII

Deținuții politici și-au asumat jertfa în numele Adevărului, arătându-se prin aceasta următori ai Domnului Iisus Hristos și ai martirilor primelor veacuri creștine. Acești martiri contemporani au supraviețuit în arena leilor comuniști datorită credinței lor nestrămutate în Dumnezeu, Cel Care le-a dăruit puterea de a răbda toate. Cu toate că liderii comuniști și următorii acestora au încercat îndeosebi prin forță să înlăture credința în Dumnezeul cel veșnic și iubitor, n-au reușit decât să dăruiască poporului român sfinți martiri, care strălucesc în chip minunat în Împărăția lui Dumnezeu. Prin jertfa acestora, vrăjmașii credinței au fost învinși, iar lumina biruinței strălucește deasupra Bisericii Ortodoxe Române, care astăzi îi cinstește ca eroi ce nu și-au vândut sufletul în fața comuniștilor ateï. Credința a fost pentru deținuții politici, condamnați ca „dușmani ai poporului”, arma cea mai puternică în fața răutății torționarilor. Primind suferința ca drum al Golgotei împreună cu Iisus Hristos, au transformat iadul temniței în Rai, chinul în bucurie, înfometarea în desfătare din harul lui Dumnezeu, frigul în căldură dumnezeiască, izolarea în comuniune bisericească, ura în dragoste și iertare. Martirii secolului XX reprezintă pentru noi, cei de azi, repere de statornicie în credință și în dragoste față de neam. Ancorarea în Dumnezeu a fost atunci singura soluție viabilă și rămâne și astăzi pentru a ne salva identitatea unității noastre ființiale ca persoane și ca neam.

BIBLIOGRAFIE

- [1] *** *Poeți după gratii*, Mănăstirea Petru Vodă, 2010
- [2] Bacu, Dumitru, *Pitești. Centru de reeducare studențească*, ed. a IV-a, Editura Christiana, București, 2011
- [3] *Din temnițe spre sinaxare*, vol. coord. de Danion Vasile, ed. a III-a, Editura Areopag, București, 2013
- [4] Bejan, Pr. Dimitrie, *Bucuriile suferinței – Viața unui preot martir*, Hârlău – Iași, 2002
- [5] Codrescu, Răzvan, *Cartea mărturisitorilor. Pentru o istorie a învrednicirii românești*, Editura Rost, 2014
- [6] Crainic, Nichifor, *Poezii alese 1914-1944, în selecția autorului și Șoim peste prăpastie. Versuri inedite create în temnițele Aiudului*, Editura Roza vînturilor, București, 1990
- [7] Gyr, Radu, *Sângele temniței*Balade*, Editura Marineasa, Timișoara, 1992
- [8] Ierunca, Virgil, *Fenomenul Pitești*, Editura Humanitas, București, 2013
- [9] Ianolide, Ioan, *Întoarcerea la Hristos. Document pentru o lume nouă*, ed. a II-a, Editura Bonifaciu, București, 2012
- [10] Manea, Vasile, *Preoți ortodocși în închisorile comuniste*, ed. a III-a, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004
- [11] Marin, Matei, *Feriți cei prigoniți. Martiri ai temnițelor românești*, Editura Bonifaciu, București, 2008
- [12] Papacioc, Arhim. Arsenie, *Veșnicia ascunsă într-o clipă*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2014
- [13] Păiușan, Cristina, Ciuceanu, Radu, *Biserica Ortodoxă română sub regimul comunist. 1945-1958*, vol. I, Academia Română, Institutul Național pentru studiul totalitarismului, București, 2001
- [14] Rădulescu, Mihai, *Rugul aprins. Duhovnicia ortodoxiei, sub lespezi, în gherlele comuniste*, Editura Ramida, București, 1993
- [15] Seiche, Fabian, *Martiri și mărturisitori români din secolul XX. Închisorile comuniste din România*, Editura Agaton Făgăraș, 2010
- [16] Steinhardt, Nicolae, *Jurnalul fericirii*, Editura Mănăstirea Rohia, Rohia, 2005
- [17] *Comisia prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România – Raport final*, București, 2006, http://old.presidency.ro/static/ordine/RAPORT_FINAL_CPADCR.pdf

²⁵ Ioan Ianolide, *Întoarcerea...*, p. 135.